

Avgifter inom
**VÅRD- OCH
OMSORGSNÄMNDENS
VERKSAMHETER**

Dokumentnamn

Avgifter inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter

Dokumenttyp

Taxor

Fastställt/upprättad

2024-08-29

Diarienummer

VON/2024:110

Giltig till

Tillsvidare

Dokumentansvarig/processägare

Avdelningschef myndighet

Beslutsinstans

Kommunfullmäktige

Dokumentet gäller för

Invånare samt avgiftshandläggare och biståndshandläggare vård- och omsorgsförvaltningen

Tidigare revidering, datum och diarienummer

2024-10-28, KS 2024-1118- 2024-08-29,VON 2024:110, 2023-12-14, KS/2023:74, 2023-05-23,
ÄON/2023:62

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Syfte	5
2	Avgiftsbestämmelser	6
2.1	Huvudprinciperna i avgiftsreglerna	6
2.1.1	Högekostnadsskydd	6
2.1.2	Högekostnadsskydd i ordinärt boende	6
2.1.3	Högekostnadsskydd i särskilt boende	7
2.2	Minimibelopp och förbehållsbelopp	7
2.2.1	Minimibelopp	8
2.2.2	Förbehållsbelopp	8
2.2.3	Höjning av förbehållsbeloppet	8
2.2.4	Sänkning av förbehållsbeloppet	9
2.2.5	Tillägg för hushåll med barn eller ungdomar	10
2.2.6	Beslut om förbehållsbelopp	10
2.3	Avgifter som avses	10
2.3.1	Avgifter som ingår i vård, omsorg och socialt stöd enligt SoL	10
2.3.2	Avgifter för olika boendeformer	10
2.3.3	Särregler för barn och ungdomar	10
2.4	Inkomstbegrepp	10
2.4.1	Inkomstprövning	11
2.4.2	Huvudregel	11
2.4.3	Inkomst av kapital	12
2.4.4	Skatter som avräknas från inkomsterna	12
2.4.5	Ändrade inkomstförhållanden	12
2.5	Bostadskostnader	12
2.5.1	Beräkning av bostadskostnader	13
2.6	Jämkningsregler	13
2.6.1	Ensamstående flyttar till bostad i särskild boendeform	13
2.6.2	En av två makar flyttar till bostad i särskild boendeform	13
2.6.3	Sjukhusvistelse	14
3	Avgifter för insatser enligt SoL	15
3.1	Hemtjänsttaxa i ordinärt boende	15
3.1.1	Debitering av hemtjänst	15
3.1.2	Förändringar av inkomstförhållanden	15
3.1.3	Makar	15
3.1.4	Andra sammanboende	15
3.2	Trygghetslarm	15
3.2.1	Nyckelfria lås	16
3.3	Avgift för korttidsplats/växelvård	16
3.4	Avgift för dagverksamhet	16
3.5	Avgift för turbundna resor	16
3.6	Omvårdnadsavgift i särskild boendeform	16
3.6.1	Makar och sammanboende som båda flyttat till särskild boendeform	16
3.6.2	Parboendegaranti	16
3.6.3	Boendeavgift i kommunens särskilda boendeformer	17
3.6.4	Hyreskontrakt och hyreshöjningar	17
3.7	Avgift för kost	17
3.7.1	Reducering av kostavgift	17
4	Avgifter för insatser enligt LSS	18
4.1	Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS	18

4.2	Bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS	18
4.3	Bostad med särskild service eller familjehem enligt 9 § 8 LSS och internat med förstärkt boendestöd samt stödboende enligt 4 kap. 1 § SoL för barn och ungdomar.....	18
4.4	Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS	18
4.5	Korttidstillsyn enligt 9 § 7 LSS.....	18
4.6	Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS.....	19
5	Socialpsykiatri	20
5.1	Hem för vård eller boende (HVB)	20
6	Transport och förvaring av avliden	21
7	Allmänna bestämmelser	22
7.1	Retroaktiv debitering och återbetalning enligt 37 eller 38 §§ FL.....	22
7.2	Uppgift för beräkning av avgift saknas	22
7.3	Boende i annan kommun eller i privat regi.....	22
7.4	Allmän årlig omprövning av avgifter	22
7.5	Omprövning och/eller återkallelse av befintligt avgiftsbeslut	22
7.6	Avgiftsbefrielse	22
7.7	Beslut om avgifter och jämkning	23
7.8	Betalningsvillkor	23
8	Rätten att överklaga.....	24

1 Inledning

Detta dokument beskriver grunderna för avgiftsberäkningen inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, korttidsplats och dagverksamhet regleras i socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Enligt 8 kap. 2 § får kommunen, enligt grunder som kommunen bestämmer, ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader.

Insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), LSS, är avgiftsfria. Däremot får kommunen ta ut skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Grundprincipen i LSS är att omvårdnaden som ingår i insatserna är avgiftsfri, men när det gäller barn har kommunen möjlighet att ta ut ersättning från föräldrarna för vissa av omvårdnadskostnaderna, detta eftersom föräldrar enligt föräldrabalken är skyldiga att försörja sina barn.

Kommunfullmäktige fastställer vilka avgifter som ska tas ut inom nämndens verksamhetsområde.

1.1 Syfte

Dokumentet ska säkerställa att personer som beviljats insatser av vård- och omsorgsnämnden debiteras korrekt. Dokumentet riktar sig främst till avgiftshandläggare som tillämpar dem i sitt dagliga arbete.

2 Avgiftsbestämmelser

Flera av de belopp som används för att beräkna avgifter inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter är enligt SoL knutna till ett prisbasbelopp. Prisbasbeloppet justeras och fastställs av regeringen årligen, vilket innebär att samtliga avgifter som omnämns i detta dokument och som är kopplade till prisbasbeloppet justeras varje år.

Riksdagen reglerar genom lagstiftning maxtaxan inom området. Kommunerna beslutar sedan avgift för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. Med begreppet hemtjänst avses samtliga insatser av vård-, omsorgs- och servicekaraktär som förekommer inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde.

Det som i anvisningarna sägs om makar gäller även registrerade partners.

2.1 Huvudprinciperna i avgiftsreglerna

Utgångspunkten är att de samlade avgifterna för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård inte får uppgå till så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel för sina personliga behov (förbehållsbelopp). En högsta avgift, ett högkostnadsskydd, inom hemtjänst och kommunal hälso- och sjukvård har också lagstadgats samt en högsta avgift för särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen.

Det är primärt kommunens ansvar att, vid fastställande av avgifterna i det enskilda fallet, utreda om den enskilde har behov av ett förhöjt minimibelopp samt om avgifterna måste sättas ned. Uppgifter om de individuella behoven måste dock den enskilde själv bidra med.

Förbehåll och avgift beräknas för varje enskild brukare. I de fallen makar eller sammanboende båda har insatser beräknas förbehåll och avgift för var och en av dem.

Vid avgiftsberäkning läggs makars inkomst samman och fördelas därefter med hälften på vardera personen. Avgiften beräknas för vardera person individuellt. När avgifterna fastställs ska kommunen försäkra sig om att den enskildes make/maka eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation.

2.1.1 Högkostnadsskydd

Högekostnadsskyddet utgör den högsta avgift för insatser inom ramen för hemtjänst i ordinärt boende, omvårdnad i särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. Avgiften per månad får, enligt 8 kap. 5 § punkt 1 SoL, uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp.

Vidare finns också ett högekostnadsskydd i form av en högsta avgift för bostad i särskilt boende som får debiteras i de fall boendekostnaden inte omfattas av hyreslagens regler. Boendavgiften per månad får, enligt 8 kap. 5 § punkt 2 SoL, uppgå till högst en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp.

2.1.2 Högekostnadsskydd i ordinärt boende

Beräkning av den enskildes avgiftsutrymme i ordinärt boende sker på följande sätt:

+ skattepliktig inkomst

+ övriga intäkter (kapitalinkomster, utländska inkomster, stipendier etc.)

- + bostadsbidrag/bostadstillägg/särskilt bostadstillägg
- samtliga skatter
- bostadskostnad
- minimibelopp
- individuellt tillägg (till exempel kostnad för god man)

Om den enskilde betalar en högre avgift för mat görs tillägg på förbehållsbeloppet. Skillnaden mellan den av Konsumentverket årligen framräknade livsmedelskostnad/råvarukostnad och kommunens debitering för matdistribution läggs till förbehållsbeloppet enligt följande:

Antal portioner per månad	Tillägg i procent
8-15 portioner	33,3 procent
16-24 portioner	66,6 procent
25-31 portioner	100 procent

Likasa i särskilt boende görs tillägg till förbehållsbeloppet med den del av kostavgiften som överstiger livsmedelskostnad/råvarukostnad.

= Avgiftsutrymme (betalningsförmåga)

Avgiften beror på vilket biståndsbeslut den enskilde har fått men avgiften kan aldrig bli högre än avgiftsutrymmet eller den fastställda maxtaxan.

2.1.3 Högkostnadsskydd i särskilt boende

Beräkning av den enskildes avgiftsutrymme i särskilt boende sker på följande sätt:

- + skattepliktig inkomst
  - + övriga intäkter (kapitalinkomster, utländska inkomster, stipendier etc.)
  - + bostadsbidrag/bostadstillägg/särskilt bostadstillägg
  - samtliga skatter
  - bostadskostnad
  - minimibelopp
  - individuellt tillägg (till exempel kostnad för god man)
  - tillägg för fördyrad matkostnad
- = Avgiftsutrymme (betalningsförmåga)

Avgiften kan aldrig bli högre än avgiftsutrymmet eller den fastställda maxtaxan.

2.2 Minimibelopp och förbehållsbelopp

Det gällande regelverket om avgifter i SoL anger minimibelopp och förbehållsbelopp för beräkning av den enskildes avgiftsutrymme. Reglerna om minimi- och förbehållsbelopp finns i 8 kap. 6-8 §§ SoL.

Förbehållsbeloppet innefattar den faktiska boendekostnaden och minimibeloppet samt eventuella individuella ändringar. Förbehållsbeloppet ska räknas av mot inkomsterna innan avgift får tas ut.

2.2.1 Minimibelopp

Minimibeloppet är ett schablonbelopp som avser normalkostnader och inte enskilda personers faktiska levnadsomkostnader. Beloppet har huvudsakligen beräknats med ledning av uppgifter från Konsumentverkets hushållsbudget som avser hushållskostnader. Kostnader för media avser att täcka bredband, fast telefoni, dagstidning, streamingtjänster med mera. Posterna hälso- och sjukvård samt läkemedel beräknas som en tolfedel av årskostnaden för personer gällande respektive högkostnadsskydd. Med posten resor avser kostnader för kollektivtrafik, inklusive färdtjänst och sjukresor. Posten tandvård beräknas täcka kostnaden för en årlig tandundersökning, samt mindre omfattande behandlingsåtgärder. Därutöver har skattning för vissa poster gjorts utifrån tillgängliga uppgifter om levnadskostnader för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för följande poster:

- Livsmedel,
- kläder,
- skor,
- fritid,
- hygien,
- dagstidning,
- telefon/media
- hemförsäkring,
- öppen hälso- och sjukvård,
- tandvård,
- hushållsel,
- förbrukningsvaror,
- resor,
- möbler,
- husgeråd
- och läkemedel.

Minimibeloppet styrs av prisbasbeloppet. Med prisbasbelopp avses prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Minimibeloppet anges i 8 kap. 7 § SoL och utgör lägst en tolfedel av 1,4789 prisbasbelopp för ensamstående eller 1,2066 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

2.2.2 Förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet utgörs av boendekostnad, minimibelopp samt eventuell individuell ändring.

Det är kommunens ansvar att utreda om den enskilde har behov av ett högre förbehållsbelopp och om avgiften därför måste sänkas.

Kommunen har ingen skyldighet att betala ut medel till enskilda som inte når upp till den lagstadgade nivån för minimibeloppet.

2.2.3 Höjning av förbehållsbeloppet

Om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ytterligare medel ska förbehållsbeloppet fastställas till en högre nivå.

Generell höjning

Alla under 65 år, får ofta merkostnader som ska beaktas i skälig omfattning. Det kan gälla ökade kostnader för kost eller i samband med arbete, fritid och aktivt liv,

familjeliv eller bosättning. Levnadskostnaderna för yngre personer ska därför beräknas till en nivå som överstiger minimibeloppet med 10 procent.

Individuell höjning

Kommunen kan i vissa situationer bestämma ett individuellt tillägg till minimibelopp. För att minimibelopp ska höjas (individuell höjning) måste följande förutsättningar vara uppfyllda:

Detta genom en individuell prövning om den enskilde har ”ett varaktigt behov av ett inte oväsentligt högre belopp” än det som omfattas av minimibeloppet. Med varaktigt behov avses minst sex sammanhängande månader och beloppet måste uppgå till minst 300 kr per månad.

Underlag krävs in som vidimerar att brukare har en kostnad.

Följande poster är exempel på levnadskostnader som kan föranleda beslut om individuellt tillägg till minimibeloppet.

- Fördyrad kost, till exempel på grund av att maten erhålls via hemtjänsten i ordinarie boende eller i dagverksamhet eller på grund av att omsorgstagaren är yngre och av det skälet har en högre kostnad för sin matkonsumtion.
- Fördyrad kost på grund av specialkost, till exempel glutenfri kost.
- Familje- och arbetssituationen, till exempel underhållskostnad för minderåriga barn, arbetsresor samt andra kostnader som behövs för en familjs underhåll.
- Kostnader till följd av funktionsnedsättning, bland annat för rehabilitering/habilitering inkl. resor.
- Yngre funktionsnedsatta personers rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer.
- Yngre funktionsnedsatta personers behov av medel för bosättning, familjebildning etc.
- Kostnaden för god man eller förvaltare. Underlag krävs in som vidimerar att den enskilde har en kostnad.
- Kostnader för underhåll av minderåriga barn.
- Kostnader som täcks av annat bidrag eller ersättning till exempel handikappersättning kan inte föranleda tillägg till minimibelopp i särskilt boende.

2.2.4 Sänkning av förbehållsbeloppet

Om den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i det angivna minimibeloppet därför att kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst, dagverksamhet eller kommunal hälso- och sjukvård eller i avgiften för boendet i en särskild boendeform kan kommunen minska förbehållsbeloppet. Nedsättning kan också göras i de fall insatserna ges kostnadsfritt av kommunen.

Generell sänkning

I det fall hushållsel ingår i hyran eller boendeavgiften ska förbehållsbeloppet sänkas.

Sänkning fastställs med 0,00252 procent av prisbasbeloppet per månad och justeras årligen.

Individuell sänkning

Förbehållsbeloppet ska sänkas om den enskilde har lägre levnadskostnader än de som ingår i minimibeloppet. Sänkning föregås alltid av en individuell bedömning.

Se 4.1 för vilka utgiftsposter som ingår i förbehållsbeloppet.

2.2.5 Tillägg för hushåll med barn eller ungdomar

För hushåll med folkbokförda hemmavarande barn och/eller skolungdomar mellan 0 och 20 år ska förbehållsbeloppet höjas med belopp enligt riksnormen för försörjningsstöd.

2.2.6 Beslut om förbehållsbelopp

Brukaren har rätt att överklaga kommunens beslut om förbehållsbelopp.

2.3 Avgifter som avses

I kommunens avgifter inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde kan fyra huvudområden urskiljas:

- Avgifter som ingår i hemtjänst och socialt stöd
- Avgifter för vissa boendeformer
- Avgifter för kosten i ordinärt boende och i särskilt boende med gemensamt kosthåll
- Avgift för transport och förvaring av avliden

2.3.1 Avgifter som ingår i vård, omsorg och socialt stöd enligt SoL

De olika insatser som ska räknas samman och jämföras mot den enskildes högkostnadsskydd (maxtaxa) är följande:

- Hemtjänst i ordinärt boende
- Omvårdnad i särskilt boende
- Dagverksamhet
- Trygghetslarm
- Tillfällig vistelse i särskilt boende
- Korttidsplatser/växelvård
- Hem för vård eller boende (HVB)

2.3.2 Avgifter för olika boendeformer

Bostad i kommunens särskilda boendeformer utgör inte alltid ett hyresförhållande enligt hyreslagens mening. Där hyreslagens regler inte är tillämpliga tar kommunen ut en avgift för bostaden. Boendeavgiften per månad får uppgå till högst en tolftedel av 0,5539 prisbasbelopp, vilket framgår av 8 kap. 5 § punkt 2 SoL.-

2.3.3 Särregler för barn och ungdomar

För hemmavarande barn i åldern 0-18 år som är enda servicemottagare i hushållet utgår ingen hemtjänstavgift. Ersättning för kost kan tas ut i förekommande fall.

För ungdomar under 19 år i eget boende med egen inkomst av pension eller förvärvsinkomst och som är servicemottagare gäller samma förbehållsbelopp som för vuxna i åldern 19-64 år.

2.4 Inkomstbegrepp

Det är frivilligt för den enskilde att lämna de bestyrkta uppgifterna om inkomster, hyra med mera som krävs för att göra en avgiftsberäkning.

Om den enskilde väljer att inte lämna uppgifter så debiteras fastställd avgift upp till maxtaxa på grund av att en individuell beräkning inte kan göras utan erforderliga underlag för de insatser som den enskilde beviljats. Om den enskilde senare bestämmer att lämna in inkomstblankett görs en ny beräkning och den nya avgiften gäller då från och med månaden när uppgiften inkommer.

2.4.1 Inkomstprövning

För att kunna fastställa avgiften eller avgifterna behöver den enskilde fylla i en inkomstanmälan. För att beräkningen ska vara korrekt krävs underlag som styrker övriga inkomster och bostadskostnader, underlagen ska skickas in i samband med inkomstanmälan.

När avgiftsberäkning görs hämtar kommunen in uppgifter om inkomst från Pensionsmyndigheten samt Försäkringskassan automatiskt. Vid behov eller översyn av inkomster kan kommunen begära in uppgifter från den enskilde om inkomstdeklaration för föregående år från skatteverket.

När avgiften beräknas ska kommunen enbart ta hänsyn till den enskildes aktuella inkomster som finns vid beräkningstillfället. Det gäller inkomster av tjänst och näringsverksamhet som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagen. Även utländsk pension eller motsvarande ska räknas med.

2.4.2 Huvudregel

Huvudregeln som gäller för avgiftssystemets nettoinkomstbegrepp är att samtliga aktuella bruttoinkomster läggs samman på årsbasis varefter olika skatter avräknas. Därefter divideras beloppet med tolv för att komma fram till en månadsinkomst efter skatt. Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg räknas som inkomst.

Följande inkomster räknas samman

- Aktuella pensionsinkomster under innevarande år
- Äldreförsörjningsstöd
- Aktuella förvärvs- och kapitalinkomster
- Inkomst av tjänst, inkomst av aktiv- och passiv näringsverksamhet, inkomst av kapital, vissa typer av ersättningar som är undantagna från inkomstskattelagstiftningen i Sverige
- Bostadsbidrag, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och boendetillägg BTP - statligt bostadstillägg till pensionärer
- Övriga inkomster¹
- Livräntor, stipendier m.fl. övriga bidrag

Förmögenhet och kapitalvinst/-förluster räknas inte som inkomst. Det innebär att vinster och förluster vid försäljning av villa, bostadsrätt och aktier inte påverkar inkomstens storlek. Se vidare under kapitel 2.4.3.

Makars och registrerade partners inkomster läggs samman och fördelas med hälften på vardera personen. Var och en debiteras avgift efter det bistånd som beviljats.

Personer som har omsorgsinsatser från kommunen och samtidigt får ekonomiskt bistånd för sin försörjning ska inte debiteras för omvårdnadsavgifter. Matkostnader och hyreskostnader åligger alltid den enskilde att betala. Den enskilde ska själv lämna in underlag som styrker att de har ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Det åligger den enskilde att snarast meddela avgiftshandläggare om det ekonomiska biståndet upphör. Avgiftshandläggare ska göra regelbundna kontroller gällande att den enskildes uppgifter är riktiga och vid behov kräva ersättning i efterhand.

---

¹ Vårdbidrag till den del som utgör merkostnad på grund av funktionsnedsättning, handikappersättning och assistansersättning räknas inte med som inkomst. Försörjningsstöd räknas inte som inkomst.

2.4.3 Inkomst av kapital

För inkomstslaget kapital beräknas den faktiska nettoinkomsten den 31 december föregående år.

Till inkomst av kapital hänförs sådana inkomster och utgifter som inte kan hänföras till näringsverksamhet eller till tjänst. Till kapital hör till exempel uthyrning av privata tillgångar, utdelning på aktier, vinst vid försäljning av tillgångar och ränteutgifter. Det saknar betydelse om inkomsterna/utgifterna är löpande eller tillfälliga.

Utgifter

Avgiftsgrundande avgifter utöver de kostnader som anges i reglerna för lägsta förbehållsbelopp är följande utgifter avgiftsgrundande.

- Boendekostnad (även hos extern vårdgivare)
- Underhållsbidrag
- Barnomsorgsavgift

Kommunen tar ej hänsyn till kostnader för privata lån som exempelvis lån på bil, kontokort, krav från kronofogden eller liknande.

2.4.4 Skatter som avräknas från inkomsterna

Kommunal och statlig inkomstskatt samt skatt på inkomst av kapital avräknas från inkomsterna.

Hänsyn tas till gällande skattesatser och regler för grundavdrag, särskilt grundavdrag och andra avdrag enligt gällande deklarationsanvisningar.

2.4.5 Ändrade inkomstförhållanden

Avgiftsutrymmet kan ändras under året av flera skäl till exempel om inkomstförhållandena ändras, om äktenskap eller partnerskap ingås eller upplöses, om behov av högre förbehållsbelopp uppkommer eller om bostadstillägg eller liknande bidrag beviljas eller upphör att utgå. Detta kan påverka avgiften och tidigare beräknat avgiftsbeslut kan omprövas och/eller återkallas. Ett nytt avgiftsbeslut skickas då ut.

Den enskilde är skyldig att själv informera om ändrade förhållanden som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften. Brukaren ska kunna verifiera de uppgifter som lämnas och på uppmaning inkomma med dokument som styrker uppgifterna.

Kommunen gör regelbundna hämtningar från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. I de fall uppgifter framkommer om ändrade förhållanden beträffande inkomster, under innevarande år ska hänsyn tas till detta vid nettoinkomstberäkningen.

Det individuella avgiftsutrymmet för hemtjänst och dagverksamhet eller för bostad i sådant särskilt boende som inte omfattas av bestämmelserna i 12 kapitlet i jordabalken (hyreslagen) ska ändras om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Ändring av avgiften ska gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändringen uppkom. Avgifterna får räknas om utan föregående underrättelse om ändringen föranleds av förändringar i prisbasbeloppet.

2.5 Bostadskostnader

Bostadskostnaden påverkar avgiften för äldreomsorgen. Bostadskostnaden består av

- hyra eller månadsavgift vid boende i lägenhet (ej avgift för parkering och/eller garage)
- viss del av räntekostnaden för bostadslån
- tomträttsavgäld och fastighetsavgift (vid boende i småhus)
- eventuell kostnad för bostadens uppvärmning och varmvatten, utöver hyra eller avgift.

Hushållsel räknas inte som boendekostnad.

Kostnaden för uppvärmning och drift räknas ut utifrån Pensionsmyndighetens schablonbelopp samt fastighetsavgift och fastighetsskatt från Skatteverket.

Bostadskostnaden delas med det antal vuxna personer som delar hushåll.

2.5.1 Beräkning av bostadskostnader

Den faktiska bostadskostnaden för olika bostadstyper beräknas med vissa undantag enligt de schablonregler som tillämpas av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten vid beräkning av bland annat bostadstillägg.

För varje myndig person som bor i bostaden ska bostadskostnaden för var och en av dem fördelas proportionellt av den framräknade faktiska bostadskostnaden.

Endast kostnader för den bostad där den enskilde stadigvarande bor ingår i beräkningen.

2.6 Jämkningsregler

2.6.1 Ensamstående flyttar till bostad i särskild boendeform

Vid ensamståendes flyttning till bostad i särskild boendeform ska den enskilde beredas ekonomisk möjlighet att avveckla sin tidigare bostad. Denna avvecklingstid får uppgå till högst tre månader. Under den tiden avräknas den faktiska bostadskostnaderna för båda bostäderna mot nettoinkomsterna. Detta påverkar endast omvårdnadsavgiften.

För att hänsyn ska tas till dubbla boendekostnader ska skriftlig ansökan lämnas inom en månad från det att den enskilde flyttade till särskilt boende.

I de fall den enskildes högkostnadsskydd blir negativt sedan bostadskostnader och förbehållsbelopp avräknats från nettoinkomsterna sker dock ingen jämkning av hyresavgiften och heldygnskost i den särskilda boendeformen.

2.6.2 En av två makar flyttar till bostad i särskild boendeform

Tudelningsprincipen

Om maken med den högsta inkomsten flyttar till en bostad i särskild boendeform sker en jämkning av inkomsterna så att förbehållsbeloppet för den kvarboende maken eller sambon säkras. Om maken med den lägsta inkomsten flyttar till särskilt boende eller bostad med särskild service sker ingen tudelning av inkomsterna. Dessa beräkningsregler tillämpas utan att den enskilde påkallar det.

Kvarboendeskydd

Om den kvarboende maken trots detta förfarande inte har tillräckligt med medel i nivå med förbehållsbelopp och hyra ska ytterligare medel överföras från den andra makens nettoinkomster för att täcka denna skillnad.

Därefter beräknas förbehållsbelopp och avgifter för den make som flyttat till den särskilda boendeformen på basis av de kvarvarande nettoinkomster som denna har.

Omprövning vid ändrad pensionsstatus

När Pensionsmyndigheten beslutat om ändrad pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap ska ny avgiftsprövning ske i och med att makarna då får ändrade inkomster, bostadskostnader med mera.

2.6.3 Sjukhusvistelse

För brukare i särskild boendeform jämkas avgiften för heldygnskost vid sjukhusvistelse från första dagen. Detta gäller såväl planerad som oplanerad sjukhusvistelse. Vid beräkning av antal vård dagar räknas inskrivningsdag, men inte utskrivningsdag från sjukhuset. Avdrag avseende omvårdnadsavgift och hyra medges inte.

3 Avgifter för insatser enligt SoL

3.1 Hemtjänsttaxa i ordinärt boende

Hemtjänstinsatserna i ordinärt boende beviljas i förväg per vecka eller månad efter individuell behovsprövning. Brukaren betalar en avgift enligt kommunens timbaserade taxa för utförda hemtjänstinsatser.

Timavgiften är 0,673 procent av prisbasbeloppet per timme, dock maximalt en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp per månad, vilket anges i 8 kap. 5 § punkt 1 SoL.

3.1.1 Debitering av hemtjänst

Debiteringsunderlag inhämtas via mätning av registrerad utförd tid i verksamhetssystemet. Den enskilde debiteras för utförd tid och därför förekommer variationer mellan olika fakturor.

Digital tillsyn debiteras på samma sätt som fysiskt besök av personal.

Om den enskilde önskar att avboka hemtjänstinsatser ska detta ske direkt till utföraren.

3.1.2 Förändringar av inkomstförhållanden

Vid en permanent förändring av inkomstförhållanden, som innebär ändrad inkomstklass i taxan, ändras avgiften först vid nästkommande månadsskifte.

3.1.3 Makar

Makars disponibla inkomst sammanräknas och fördelas med hälften på vardera personen. Avgift beräknas baserad på var och ens behov av hemtjänst.

Om en av makarna stadigvarande flyttat till en bostad i särskild boendeform ska den kvarboende makens (i det fall denne har hemtjänst för egen del) avgift för hemtjänst beräknas som för ensamstående. I övrigt se jämningsregler för makar vid inflyttning till särskild boendeform, enligt punkt 6.2.

3.1.4 Andra sammanboende

Sammanboendes minimibelopp är detsamma som för makar.

För andra personer som stadigvarande sammanbor med delad hushållsgemenskap ska minimibelopp beräknas såsom för ensamstående. Boendekostnaden fördelas på var och en som ingår i hushållsgemenskapen.

Avgiften beräknas var och en för sig efter de inkomster var och en har.

3.2 Trygghetslarm

Avgiften för trygghetslarm avser trygghetslarm med bärbar larmknapp. Avgiften betalas som en månatlig abonnemangavgift.

Avgiften för trygghetslarm fastställs till 0,528 procent av prisbasbeloppet per månad. Avgiften knyts till prisbasbeloppet och justeras årligen. Par som har ett gemensamt trygghetslarm med varsin larmknapp debiteras för halva kostnaden vardera.

Förlust av larmknapp och/eller kostnad för oaksamhet med utrustning ersätts av den enskilde. Kostnaden regleras i kommunens avtal med leverantören. Avgiften reduceras inte om den enskilde är bortrest eller inlagd på sjukhus.

Avgiften för larm och resterande utrustning som ingår i paketet tas ut tills de är återlämnade. Hel avgift debiteras även för innehav under del av månad.

3.2.1 Nyckelfria lås

En enskild som inte återlämnar ett digitalt lås efter att insatsen är avslutad får betala den faktiska kostnaden för låset, enligt kommunens avtal med befintlig leverantör.

3.3 Avgift för korttidsplats/växelvård

Avgiften fastställs till 0,153 procent av prisbasbeloppet per dygn. Avgiften knyts till prisbasbeloppet och justeras årligen. Avgift för boende, omvårdnad och kost tillkommer.

3.4 Avgift för dagverksamhet

Avgiften fastställs till 0,095 procent av prisbasbeloppet per dag. Avgiften knyts till prisbasbeloppet och justeras årligen. Avgift för kost tillkommer vid dagverksamhet och är fastställd till 0,123 procent av prisbasbeloppet.

3.5 Avgift för turbundna resor

Från och med 1 januari 2023 tas ingen avgift ut för turbundna resor.

3.6 Omvårdnadsavgift i särskild boendeform

Brukare i särskild boendeform debiteras omvårdnadsavgift med högst en tolfte del av 0,5392 prisbasbelopp per månad enligt 8 kap. 5 § punkt 1 SoL.

I särskilt boende med gemensam kosthållning tillkommer kostavgift. Kostnaden för heldygnskost fastställs till 7,5 procent av prisbasbeloppet per månad.

Avgiften är knuten till prisbasbeloppet och justeras årligen.

3.6.1 Makar och sammanboende som båda flyttat till särskild boendeform

Makar och sammanboende med var sin bostad i den särskilda boendeformen betraktas såsom ensamstående i avgiftshänseende och debiteras avgift efter vars och ens inkomstförhållande.

För makar som delar en gemensam bostad i den särskilda boendeformen sammanräknas inkomsterna, förbehållsbelopp beräknas för var och en av dem såsom makar och avgift beräknas för var och en för sig.

3.6.2 Parboendegaranti

Äldre har enligt socialtjänstlagen rätt att bo tillsammans i en särskild boendeform även om bara en av makarna har behov av sådant boende.²

Om den medboende inte har beviljats några insatser enligt SoL är utgångspunkten enligt gällande lagstiftning att han eller hon får klara sig på egen hand. Särskilda boenden i Sigtuna kommun lämpar sig emellertid inte för matlagning eftersom det inte finns fullvärdiga kök, utan trinetter med enstaka kokplattor. Det finns inte heller möjlighet för den medboende att ta hand om sin egen tvätt på boendet.

Vård- och omsorgsförvaltningen i Sigtuna kommun erbjuder därför kost- samt serviceinsatser i form av städ och tvätt mot en fastställd avgift till medboende som saknar biståndsbeslut på ett särskilt boende.

---

² Läs mer om parboendegaranti i Riktlinje för handläggning enligt socialtjänstlagen inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde. VON/2024:11.

3.6.3 Boendeavgift i kommunens särskilda boendeformer

För bostad i särskilda boendeformer som inte omfattas av hyreslagens regler och där ett hyresavtal inte föreligger debiteras en boendeavgift med högst en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp per månad.

3.6.4 Hyreskontrakt och hyreshöjningar

Bostäder i kommunens särskilda boendeformer i egen regi upplåts med hyreskontrakt med den enskilde hyresgästen.

Hyra debiteras från och med den dag som anges på hyreskontraktet, till och med den dag lägenheten är tömd och städningen godkänd av det särskilda boendet.

De bostäder som hyrs ut genom Sigtuna kommuns vård- och omsorgsverksamhet har olika hyresvärdar. Årliga hyreshöjningar utgörs av ett viktat medelvärde av Hyresgästföreningens överenskommelser med här aktuella hyresvärdar.

3.7 Avgift för kost

- Avgiften för distribution av enstaka portioner till ordinärt boende justeras en gång per år, enligt index för branschen, utifrån leverantörens prisjustering. Den enskilde betalar för de matlådor som har beställts och levererats. Distribution av enstaka portioner till ordinärt boende ingår inte i maxtaxan.
- Heldygnskost på särskilt boende fastställs till 7,5 procent av prisbasbeloppet per månad.
- Dygnsportion beräknas genom att avgiften för ett måltidsabonnemang multipliceras med 12 och divideras med 365. Dock högst den avgift som gäller för ett måltidsabonnemang per månad.
- Avgift för kost vid dagverksamhet är fastställd till 0,123 procent av prisbasbeloppet.
- För personer inom särskilt boende som ordinerats sondmat av legitimerad personal tas en avgift motsvarande måltidsabonnemang ut.

I särskilda boenden med heldygnsomsorg ingår heldygnskost bestående av frukost, lunch, mellanmål och middag/kvällsmål. Heldygnskost debiteras för alla dagens måltider och kan inte delas upp per måltid.

Avgiften för all kost är knuten till prisbasbeloppet och justeras årligen.

3.7.1 Reducering av kostavgift

Vid planerad frånvaro, exempelvis vid besök hos anhöriga, från bostaden i den särskilda boendeformen som varar minst fem dagar avräknas kostavgiften från och med dag sex. Vid kortare frånvaro än fem dagar avräknas ingen avgift. Frånvaro ska meddelas minst sju dagar i förväg till det särskilda boendet.

Vid vård i livets slutskede avräknas kostavgiften när måltider eller ersättningskost inte längre intas av den enskilde.

Avdrag avseende omvårdnadsavgift och hyra medges inte.

4 Avgifter för insatser enligt LSS

4.1 Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS

För personer som omfattas av LSS och beviljats personlig assistans utgår ingen avgift för de insatser som utförs av den personliga assistenten.

I de fall hemtjänstinsatser ges utöver det som ingår i den personliga assistansen sker debitering enligt beslutad avgiftsnivå för dessa insatser.

4.2 Bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS

Vid insatser enligt LSS betalar den enskilde avtalad hyra samt sin egen kost om inte annat avtalats. Brukaren har möjlighet att ansöka om bostadsbidrag. Hyra debiteras enligt avsnitt 3.7.4. Boendeavgift i kommunens särskilda boendeformer.

4.3 Bostad med särskild service eller familjehem enligt 9 § 8 LSS och internat med förstärkt boendestöd samt stödboende enligt 4 kap. 1 § SoL för barn och ungdomar

Föräldrar är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård utom det egna hemmet. Det framgår av 8 kap. 1 § SoL och 20 § LSS.

Avgiften baseras på föräldrarnas (och barnets)³ inkomst enligt beräkning på blankett ”Beräkningsunderlag – Ersättning till kommun för placerat barn” enligt Sveriges Kommuner och Regioners cirkulär 2022:44. Avgift tas ut så länge barnet går i skolan.⁴

Beräkning ska således göras på var och en av vårdnadshavarna, även om de är sammanboende. Om vårdnadshavaren/vårdnadshavarna väljer att inte lämna uppgifter så debiteras fastställd avgift upp till maxtaxa.

4.4 Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS

Kommunen tar ut en avgift för kost vid korttidsvistelse. Avgiften är 0,159 procent av prisbasbeloppet per dygn.

Om vistelsen avbokas senast fem dagar i förväg tas ingen avgift ut. Undantag kan göras om den enskilde blir hastigt sjuk.

Enligt föräldrabalken har förälder försörjningsskyldighet för mat och boende fram till barnet fyller 18 år oavsett om de bor tillsammans med barnet eller inte, eller så länge barnet går i skolan. Vid 19 års ålder får den enskilde själv betala då den har möjlighet att erhålla ersättning från Försäkringskassan.

4.5 Korttidstillsyn enligt 9 § 7 LSS

Kommunen tar ut en avgift för kost vid vistelse på korttidstillsyn. Avgiften är 0,047 procent av prisbasbeloppet per skoldag och 0,159 procent per dag under lov dagar och studiedagar.

---

³ SKL 2006:54 cirkulär

⁴ Föräldrabalken 7 kap. 1 §

Om vistelsen avbokas senast fem dagar i förväg tas ingen avgift ut. Undantag kan göras om den enskilde blir hastigt sjuk.

Enligt föräldrabalken har förälder försörjningsskyldighet för mat och boende fram till barnet fyller 18 år oavsett om de bor tillsammans med barnet eller inte, eller så länge barnet går i skolan. Vid 19 års ålder får den enskilde själv betala då den har möjlighet att erhålla ersättning från Försäkringskassan.

4.6 Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS

Kommunen tar ut en avgift för lunch varje dag i de fall den enskilde inte har med sig egen matlåda eller ordnar maten på annat sätt.

För lunch som serveras inom verksamheten debiteras den enskilde en kostnad som ska motsvara kostenhetens självkostnadspris för att producera en lunchportion till daglig verksamhet. Kostnaden förändras årligen och beräknas utifrån kostnaden för livsmedel, transport och produktion.

5 Socialpsykiatri

Vid beslut om bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning gäller samma regelverk för avgifter för bostad i särskild boendeform för äldre. Kost debiteras på samma sätt om inget annat avtalats (se avsnitt 3.8).

Har beslutet fattats med stöd av LSS gäller regelverket inom LSS, det vill säga ingen omvårdnadsavgift.

För brukare med funktionsnedsättning som beviljats boendestöd i ordinärt boende, utgår avgiftsbefrielse för att underlätta genomförande av stödinsatser.

I de fall den enskilde beviljas hemtjänst, antingen enbart eller som komplement till boendestöd, debiteras avgift enligt gällande taxa.

5.1 Hem för vård eller boende (HVB)

För personer med beslut i bostad med särskild service och HVB som inte har helinackordering kan andra regler gälla utifrån ett individbehov. Vid viss del av måltider fördelas kostnaden enligt följande

- Frukost 20 procent av heltidskostnad
- Lunch 30 procent av heltidskostnad
- Mellanmål 10 procent av heltidskostnad
- Middag (huvudmål) 40 procent av heltidskostnad

6 Transport och förvaring av avliden

Om en enskild avlider i en särskild boendeform ska dennes dödsbo svara för de omkostnader som uppstår i samband med transport och förvaring inför kistläggning eller motsvarande. Avgiften ingår inte i maxtaxan. Avgiften motsvarar den kostnad som vårdgivaren (utföraren) har för att tillhandahålla transport och förvaring av avlidna, enligt gällande avtal. Avgiften betalas av dödsboet.

Vårdgivaren ansvarar för att den avlidne transporteras till och förvaras i bårhus. Ansvaret upphör när kroppen lämnas ut för kistläggning eller motsvarande.

Anhöriga kan om de så önskar själva ta över ansvaret och beställa transport till (inklusive förvaring i) bårhus. I dessa fall inträder ett avtalsförhållande och ett betalningsansvar direkt mellan dödsboet och transportören, utan att vårdgivaren berörs.

7 Allmänna bestämmelser

7.1 Retroaktiv debitering och återbetalning enligt 37 eller 38 §§ FL

När avgiften är inkomstprövad är den enskilde skyldig att anmäla sådana förändrade inkomst-, förmögenhets-, bostadsförhållanden och andra omständigheter som kan medföra ändring av avgift.

Förändringar enligt första stycket kan innebära retroaktiv debitering av den enskilde eller återbetalning från kommunens sida från tidpunkt för de förändrade förhållandena.

Återbetalning eller retroaktiv debitering kan bli aktuell de senaste tolv månaderna. Om vård- och omsorgsnämnden har gjort en felaktig beräkning av avgiften som har varit till den enskildes fördel görs ingen retroaktiv debitering.

7.2 Uppgift för beräkning av avgift saknas

När den enskilde inte lämnar uppgifter till kommunen debiteras gällande avgift för de insatser som beviljats, upp till maxtaxa.

7.3 Boende i annan kommun eller i privat regi

För personer som erhåller bostad och omvårdnad i särskilt boende i annan kommun eller i privat boendeform och där Sigtuna kommun har betalningsansvar gäller samma avgiftsregler⁵ som i kommunens egna boendeformer. För hyror i boendeformer utanför kommunen eller för de som drivs i privat regi gäller hyressättningen enligt det hyresavtal som dessa andra kommuner, företag eller organisationer upprättar med den enskilde.

7.4 Allmän årlig omprövning av avgifter

Omräkning av avgifter sker i samband med förändring av prisbasbelopp, skattebestämmelser och/eller inkomstuppgifter. Detta sker som regel från den 1 januari varje år. Enligt 8 kap 9 § SoL får avgiften räknas om utan föregående underrättelse om ändringen beror på förändringar i prisbasbeloppet.

7.5 Omprövning och/eller återkallelse av befintligt avgiftsbeslut

Tidigare beviljat avgiftsbeslut kan omprövas om den enskildes situation förändras på ett sådant sätt att tidigare beviljad avgift kan ifrågasättas. Om det bedöms finnas skäl utifrån genomförd omprövning kan ett tidigare beviljat avgiftsbeslut även återkallas och ersättas med ett nytt sådant. I de fall maxtaxa beslutats, kan det beslutet omprövas till den enskildes fördel om nya inkomstuppgifter inkommer där det tidigare saknats relevanta och aktuella sådana.

7.6 Avgiftsbefrielse

Brukaren har rätt att få en individuell prövning och eventuellt avgiftsbefrielse då särskilda skäl föreligger. Avgiftsbefrielse kan medges på grund av särskilda omständigheter även i fall då den enskilde har en betalningsförmåga. För att

---

⁵ Exempelvis omvårdnadskostnad, heldygnskost och boendeavgift

prövning ska ske behöver den enskilde skicka in inkomstanmälan med underlag som styrker inkomst, boendekostnad och liknande.

7.7 Beslut om avgifter och jämkning

Den enskilde ska erhålla ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår hur avgiften beräknats och hur denne kan överklaga beslutet.

7.8 Betalningsvillkor

Debitering sker i efterskott med 30 dagars betalningsvillkor. Ingen avgift tas ut vid första betalningspåminnelsen. Om fakturan inte betalas efter första påminnelsen går ärendet vidare till inkasso.

Anstånd på faktura kan vid särskilda fall lämnas för högst 3 månader under förutsättning att det inte finns skulder eller obetalda fakturor.

8 Rätten att överklaga

Beslut om regler för avgifter inom vård- och omsorgsnämndens verksamhet fattas av kommunfullmäktige. Sådana beslut kan överklagas genom laglighetsprövning.

Beslut om avgifter som den enskilde ska betala är myndighetsutövning, regler om detta finns i 8 kap. SoL. Den enskilde har rätt att överklaga beslutet enligt 16 kap. 3 § SoL. Beslutet kan endast överklagas av den som berörs av beslutet. Överklagan ska ha kommit in till vård- och omsorgsnämnden inom tre veckor efter det att den enskilde tagit del av beslutet.